

Сигналізаційне повідомлення №3 від 03.06.2026 р.

Погодні умови, що спостерігалися в третій декаді травня, сприяють підвищенню ризику ураження посівів зернових колосових фузаріозом колоса. Це захворювання може проявлятися в період від початку колосіння до повної стиглості зерна, причому найбільш критичним є етап цвітіння. Ураження фузаріозом призводить до зниження врожайності та погіршення якості зерна. У разі раннього ураження колоса формується дрібне, неповноцінне зерно з низькою або повністю втраченою життєздатністю, яке легко відділяється під час сортування. Якщо ураження відбувається пізніше, зерно зовні не відрізняється від здорового за розміром, але його посівні якості значно погіршуються. Шкідливість захворювання особливо зростає за умов вилягання посівів.

Гриби роду *Fusarium* синтезують небезпечні токсичні речовини, серед яких афлатоксин В1, зеараленон, дезоксиніваленон та інші. Споживання цих токсинів може стати причиною важких отруєнь як у людей, так і у тварин. Вживання зерна, зараженого цим грибом, може спричинити специфічну форму ангін, що практично не піддається лікуванню.

В період цвітіння колос пшениці стає максимально уразливим для інфікування. Найпоширеніший шлях інфікування колоса на початку цвітіння – через виступаючі пиляки. За такого ураження згодом у посівах пшениці з'являються типові симптоми – завчасне дозрівання окремих колосків, які виглядають освітленими на фоні зеленого недозрілого

колосся з рожевим відтінком. Слід зазначити, що відсутність рожевого відтінку колосків не означає, що колос не уражений фузаріозом, оскільки це залежить від збудника. Наприклад, такі види, як *Fusarium culmorum* і *Fusarium graminearum*, надають ураженому колосу рожевого відтінку. Однак при інфікуванні колоса *Fusarium poae* чи *Fusarium gibbosum* типовий рожевий наліт не утворюється. Водночас ці гриби продукують небезпечні мікотоксини, що властиво всім без виключення видам грибів роду *Fusarium*.

Оптимальним періодом застосування фунгіцидів проти фузаріозу колоса є початок цвітіння. Якщо господарство має великі площі пшениці, то зробити обприскування в стислі строки складно, тому слід починати застосовувати фунгіциди трохи раніше – коли колос вийшов на 70-80% на основному стеблі. При цьому завершити обробку потрібно до фази середини цвітіння.

Для обробки застосовують фунгіцидні препарати згідно з переліком пестицидів, дозволених для використання в Україні. Залежно від наявності інших хвороб (**борошниста роса, септоріоз, різні види іржі**) слід добирати препарати з відповідним спектром дії.

Використовувати хімічні заходи захисту за умов суворого дотримання вимог законів України «Про захист рослин», «Про пестициди і агрохімікати», «Інструкції з профілактики та встановлення факту отруєння бджіл засобами захисту рослин», «Переліку пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні», нормативно-правових актів у сферах санітарної безпеки, охорони праці та навколишнього середовища.

Усі роботи із засобами захисту рослин слід проводити у вечірні та ранкові години в період відсутності льоту бджіл при мінімальних висхідних повітряних потоках за швидкості вітру до 4 м/с. У разі обробки засобами захисту рослин присадибних ділянок необхідно обов'язково забезпечити безпеку мешканців прилеглих територій від шкідливого впливу пестицидів. Слід враховувати, що токсичними для бджіл можуть бути не лише інсектициди, а й інші пестициди – фунгіциди, гербіциди і т.п.

Необхідно обов'язково враховувати, що в період застосування пестицидів, навіть на полях, де відсутні медоноси, в радіусі 10 км можуть перебувати квітучі дикорослі рослини (квітучі дикорослі дерева, різнотрав'я тощо), до яких будуть перелітати бджоли через поля, які обробляються, тому необхідно обов'язково враховувати такі ризики.